

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i nordiska språk

Beslut

Studieplanen är fastställd av Språkvetenskapliga fakultetsnämnden 2015-02-12 och gäller fr.o.m. 2012-03-01.

1 Mål för utbildningen

Utbildningen för doktorsexamen i nordiska språk syftar till att den forskarstuderande skall tillägna sig dels fördjupade kunskaper och vidgad orientering inom ämnesområdet samt säkra insikter om språkvetenskapliga metoder, dels de särskilda kunskaper och metodiska insikter som sätter den forskarstuderande i stånd att såsom ett led i utbildningen självständigt lösa en forskningsuppgift av ett i förhållande till den disponibla tiden rimligt omfång.

Målet för utbildningen är att göra doktoranden väl förberedd för fortsatt verksamhet som forskare och lärare. Utbildningen syftar också till att ge behörighet för sådana yrken som kräver omfattande kunskaper och färdigheter samt vetenskaplig skolning inom ämnesområdet nordiska språk, t.ex. arbete inom högskolan och övriga skolväsendet, vid museer, arkiv, bibliotek, massmedier, förlag eller andra företag och organisationer.

Utbildningen för licentiatexamen har som mål att ge fördjupade ämneskunskaper samt träning i forskningsmetodik och i självständigt vetenskapligt arbete av kvalificerat slag.

För doktorsexamen skall doktoranden (i enlighet med examensordningen i Högskoleförordningen, bil. 2)

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av ämnet nordiska språk samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av nordistiken,
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med nordistikens metoder i synnerhet,
- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap,
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande,
- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

2 Behörighet och förkunskapskrav

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som fakultetsnämnden kan ha föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen. (Jfr SFS 2010:1064, HF 7 kap 35 §.)

2.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Fakultetsnämnden får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl. (Jfr SFS 2010:1064, HF 7 kap 39 §.)

2.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet att antas till utbildning på forskarnivå i nordiska språk har den som har

1. minst 90 högskolepoäng på grundnivå i Svenska språket, Nordiska språk, Svenska som andraspråk eller motsvarande samt minst 60 högskolepoäng som ingår i en magister- eller masterexamen i Svenska språket, Nordiska språk, Svenska som andraspråk eller motsvarande

eller

60 högskolepoäng på grundnivå i Svenska språket, Nordiska språk, Svenska som andraspråk eller motsvarande samt 120 högskolepoäng på avancerad nivå i Svenska språket, Nordiska språk, Svenska som andraspråk eller motsvarande

2. skrivit minst två självständiga arbeten om 15 högskolepoäng i Svenska språket, Nordiska språk, Svenska som andraspråk eller motsvarande eller ett självständigt arbete om 30 högskolepoäng i Svenska språket, Nordiska språk, Svenska som andraspråk eller motsvarande. Om inte minst ett självständigt arbete är författat på svenska, danska eller norska kan en översättning till något av dessa språk infordras. I sådant fall åligger det också den sökande att på annat sätt styrka sin förmåga att skriva akademisk text på svenska, danska eller norska.

Särskild behörighet har också den som inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Sökande som åberopar andra meriter än ovan angivna, t.ex. lärarutbildning, översättarutbildning eller utländsk examen, får sin behörighet individuellt prövad.

3 Antagning och urval

3.1 Information, utlysning och ansökan

Utlisning av platser inom utbildning på forskarnivå sker på Uppsala universitets webbplats <www.uu.se> minst tre veckor före ansökningstidens utgång. Vidare återfinns på fakultetens och institutionens webbplats information om hur antagningen till utbildning på forskarnivå går till, tidpunkt för utannonsering av platser samt uppgifter om vilka handlingar som skall bifogas ansökan. På webbplatsen finns även upplysning om utbildningens uppläggning och dess finansieringsformer. Ansökan inlämnas elektroniskt till Uppsala universitet enligt anvisning i annonsen.

3.2 Antagning

Antagning till utbildning på forskarnivå och fördelning av studiestöd sker med öppenhet och i konkurrens. Antagning sker i normalfallet en gång per år.

En sökande kan i undantagsfall, om han/hon så önskar och fakultetsnämnden bedömer det som lämpligt, bli antagen till utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng som är avsedd att avslutas med licentiatexamen.

Fakultetsnämnden får till utbildning på forskarnivå bara anta sökande för vilka det finns en plan för studiefinansiering under hela utbildningstiden, normalt antingen genom anställning som doktorand eller genom utbildningsbidrag för doktorander. Fakultetsnämnden får dock anta sökande som har någon annan form av studiefinansiering, om nämnden bedömer att finansieringen kan säkras under hela utbildningen och att sökanden kan ägna så stor del av sin tid åt utbildningen att den kan slutföras inom fyra år vad gäller licentiatexamen och åtta år vad gäller doktorsexamen. (Jfr SFS 2017:947, HF 7 kap 36 §.)

Språkvetenskapliga fakultetsnämnden har delegerat till prefekten vid Institutionen för nordiska språk att besluta om antagning till fakultetsfinansierad utbildning på forskarnivå med doktorsexamen som slutmål. Delegationsrätten gäller dock ej antagning av sökande med finansiering från andra högskolor, externfinansiering, övrig finansiering (t.ex. genom förvärvsarbete på deltid, egen förmögenhet, understöd från annan person eller organisation) eller antagning till utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng som avslutas med licentiatexamen. I dessa fall fattas beslut om antagning av fakultetsnämnden.

3.3 Urval

Antagning bereds av institutionens handledarkollegium och beslutas av prefekten på delegation från Språkvetenskapliga fakultetsnämnden.

Beslut om antagning skall grunda sig på en bedömning av den sökandes förmåga att tillgodogöra sig utbildning på forskarnivå. Särskild vikt skall därvid fästas vid graden av mognad och förmåga till självständigt omdöme och kritisk analys, visad bl.a. genom självständiga arbeten. Intervju med den sökande kan också komma i fråga.

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökanden. (Jfr SFS 2010:1064, HF 7 kap 41 §.)

4 Utbildningens innehåll och uppläggning

4.1 Utbildningens uppläggning

Utbildning på forskarnivå i nordiska språk avslutas med doktorsexamen eller licentiatexamen. Utbildningen skall omfatta 240 högskolepoäng för doktorsexamen och 120 högskolepoäng för licentiatexamen.

Utbildning på forskarnivå i nordiska språk som avslutas med doktorsexamen omfattar fyra års nettostudietid och består av en kursdel om 60 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 180 högskolepoäng.

Utbildning på forskarnivå i nordiska språk som avslutas med licentiatexamen omfattar två års nettostudietid och består av en kursdel om 60 högskolepoäng och en licentiatuppsats om 60 högskolepoäng.

Kursläsningen och avhandlingsarbetet skall bedrivas parallellt. Doktoranden skall tidigt påbörja sitt avhandlingsarbete. Detta arbete avrapporteras normalt vid institutionens seminarier.Handledaren och doktoranden skall fortlöpande diskutera hur utbildningen fortskrider.

Den forskarstuderande uppmanas att i möjligaste mån utnyttja den undervisning som ges och aktivt delta i de exkursioner och studiebesök som anordnas. Den forskarstuderande skall också delta aktivt i seminarieverksamheten vid institutionen, för doktorsexamen enligt de krav som uppställs i den obligatoriska kursen Att doktorera i nordiska språk, 15 högskolepoäng (se 5.1.1 nedan), för licentiatexamen minst två terminer i det seminarium som huvudhandledaren anvisar.

Den forskarstuderande bör utnyttja de tillfällen som ges att närvara vid disputationer samt att bevista gästföreläsningar.

4.2Handledning

För varje doktorand skall utses minst två handledare, varav en huvudhandledare med huvudansvar för utbildningen – inklusive avhandlingsarbetet – och en biträdande handledare. En av handledarna skall vara anställd vid eller adjungerad till Uppsala universitet. Åtminstone en av handledarna skall vara docentkompetent. (Jfr UFV 2009/1993, UFV 2012/2057.)

Huvudhandledare utses av handledarkollegiet vid antagningstillfället. Biträdande handledare utses av handledarkollegiet efter förslag från huvudhandledare och doktorand.

Doktoranden har rätt till handledning och andra resurser under utbildningen, så länge inte rektor med stöd av HF 6 kap. 30 § beslutar något annat. En doktorand som begär det skall få byta handledare. (Jfr SFS 2010:1064, HF 6 kap 28 §.)

Minst en av handledarna för en doktorand skall ha genomgått handledarutbildning eller av fakultetsnämnden bedömts ha motsvarande kompetens.

Om inte annan överenskommelse träffas följer handledarersättningen, och därmed handledningens omfattning, fakultetens riktlinjer.

4.3 Individuell studieplan

För varje doktorand upprättas en individuell studieplan som fastställs av utbildningsledaren på delegation av Språkvetenskapliga fakultetsnämnden.

Fakultetsnämnden svarar för att de individuella studieplanerna följs upp och revideras minst en gång varje år. Om särskilda svårigheter kan förutses bör en tätare uppföljning samt alternativa tillvägagångssätt övervägas.

Utbildningstiden får förlängas bara om det finns särskilda skäl för det. Sådana skäl kan vara ledighet på grund av sjukdom, för tjänstgöring inom totalförsvaret, för förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer och studentorganisationer eller föräldraledighet. Doktoranden, huvudhandledaren och prefekten skall skriftligen intyga att de har tagit del av den individuella studieplanen och de ändringar som görs i den. (Jfr SFS 2010:1064, HF 6 kap 29 §, UFV 2009/1993.)

5. Kurser

Utbildning på forskarnivå i nordiska språk består av en kursdel omfattande 60 högskolepoäng, varav 45 högskolepoäng utgörs av gemensamma kurser och 15 högskolepoäng av valfria kurser. Samma fordringar gäller för både licentiats- och doktorsexamen.

5.1 Gemensamma kurser

Den gemensamma kursdelen omfattar 45 hp och utgörs av den obligatoriska kursen i teori och metod, Att doktorera i nordiska språk, 15 hp. Därutöver väljer doktoranden i samråd med handledaren och studierektor fyra av sex nedanstående kurser, var och en omfattande 7,5 hp:

- De nordiska språken i ett jämförande forskningsperspektiv
- Sociolingvistisk språkbruksforskning
- Historisk språkvetenskap
- Språk och lärande i teoretisk och tillämpad forskning
- Språkstruktur
- Text-, interaktions- och diskursforskning

5.2 Valfria kurser

Innehållet i den fria kursdelen, som omfattar 15 hp, avgörs i samråd mellan huvudhandledare, studierektor och den forskarstuderande. Möjlighet finns att välja en eller två individuellt utformade kurser i anslutning till avhandlingen, och man kan även läsa universitetets pedagogiska grundkurs. Övriga kurser inom den fria delen kan väljas ur det utbud av kurser på forskarnivå som institutionen ger. Detta består av de kurser som anges ovan samt av institutionens kurs i namnforskning. Efter godkännande av huvudhandledare och studierektor kan också fakultetsgemensamma kurser eller kurser vid andra institutioner komma i fråga.

5.3 Kunskapsprov

Varje kurs inom utbildning på forskarnivå avslutas med skriftligt eller muntligt prov som ska bedömas enligt det betygssystem som högskolan föreskriver (HF 6 kap 32 §, SFS 2010:1064).

Vid Uppsala universitet ska proven bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd (6§ UFV 2012/2057).

Betyget skall bestämmas av en av fakultetsnämnden särskilt utsedd examinator. Enligt Språkvetenskapliga fakultetsnämndens beslut får följande lärare utses som examinators inom utbildning på forskarnivå: Professorer, docenter och under särskilda omständigheter universitetslektorer som avlagt doktorsexamen.

5.4 Tillgodoräknande

Doktorand, som vid annan högskoleenhet har godkänts på kurs som ingår i utbildning på forskarnivå, har rätt att få ett tillgodoräknande prövat av examinator. Detsamma gäller fakultetsgemensamma kurser eller kurser vid annan fakultet vid Uppsala universitet.

6 Avhandling och disputation

6.1 Avhandling

Doktorsavhandlingen skall utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en så kallad sammanläggningsavhandling bestående av ett antal vetenskapliga uppsatser till vilka en kort sammanfattning – ramberättelse – fogas. Som riktvärde gäller att en sammanläggningsavhandling bör baseras på tre längre artiklar eller motsvarande, varav flertalet bör vara publicerade när avhandlingen läggs fram.

Doktorsavhandlingen, eller i förekommande fall de vetenskapliga uppsatserna/artiklarna, skall ha sådan kvalitet att den/de uppfyller rimligt ställda krav för publicering i ett vetenskapligt forum.

Avhandlingen respektive de vetenskapliga uppsatserna/artiklarna kan ha författats av doktoranden ensam eller gemensamt med en eller flera andra personer. Avhandling eller uppsats som författas av flera personer kan tillgodoräknas i licentiat- eller doktorsexamen enbart om det i huvudsak går att särskilja författarnas insatser. Doktorandens eget bidrag i sammanläggningsavhandlingen ska uppfylla målen i examensordningen. (Jfr SPRÅKFAK 2013/58.)

Ämnet för avhandlingen och avhandlingens språk avgörs tillsammans med handledarna. För den händelse avhandlingen skrivs på annat språk än svenska, danska, norska, engelska, franska eller tyska fattas dock beslutet om avhandlingsspråk av fakultetsnämnden.

Till varje avhandling skall fogas ett kortfattat engelskspråkigt referat (abstract), samt en sammanfattning (summary) på engelska, franska eller tyska. Om själva avhandlingen är skriven på något av dessa språk skall avhandlingen innehålla en sammanfattning på svenska, danska eller norska.

Avhandlingsmanuskriptet/avhandlingsmanuskripten skall läggas fram vid ett eller flera forskningsseminarier eller genomgå motsvarande granskning genom institutionens försorg. Anslag av statsmedel till tryckning av doktorsavhandling utgår enligt av fakultetsnämnden bestämda regler. Detta gäller, i tillämpliga delar, även licentiatuppsatser.

6.2 Disputation

Doktorsavhandlingen skall försvaras muntligen vid en offentlig disputation. Tid och plats för disputationen beslutas av Språkvetenskapliga fakultetsnämnden. Tidpunkten skall infalla under terminstid. Beslut om disputation på annan ort fattas av rektor efter särskild anhållan. Fakultetsnämnden fattar även beslut om betygsnämnd, ordförande vid disputationen och opponent.

Disputationen skall tillkännages i god tid (minst tre veckor i förväg) genom elektronisk spikning. Förkortad tillgänglighetstid får medges av dekanus endast om det finns synnerliga skäl. Perioden 15 juni t.o.m. 15 augusti får inte räknas in tillgänglighetsperioden (UFV 2009/1993). De s.k. spikbladen skall publiceras digitalt, men kan dessutom valfritt anslås på anslagstavlan i Universitetshuset. För sammanläggningsavhandlingar gäller även obligatorisk digital publicering av ramberättelsen.

Vid spikningstillfället skall doktorsavhandlingen finnas tillgänglig vid universitetet i tillräckligt antal exemplar för att det skall vara möjligt att göra en tillfredsställande granskning av avhandlingen inför disputationen.

Därutöver ansvarar institutionerna för tryckning samt distribution av avhandlingar till handledare och till varje institution vid högskoleenhet inom landet med forskning och utbildning på forskarnivå inom nordiska språk, så att den där finns tillgänglig minst två veckor före disputationen. Institutionerna ansvarar också för att avhandlingar finns för granskning/distribution vid disputationen (minst fem exemplar).

Svenska, danska, norska, engelska, franska eller tyska skall användas vid disputation respektive ventilerings av licentiatuppsats. Språkvetenskapliga fakultetsnämnden kan besluta om undantag från denna regel.

Opponenten har rätt att vara närvarande vid sammanträden med betygsnämnden och delta i överläggningarna men inte i besluten. Detsamma gäller huvudhandledaren.

Betygsnämnden skall bestå av tre eller fem ledamöter, varav en skall väljas till ordförande. Vid språkvetenskapliga fakulteten består den i normalfallet av tre ledamöter. Sammansättningen skall normalt vara följande: en ledamot från den egna institutionen, en ledamot från en annan institution inom Uppsala universitet och en ledamot från ett annat lärosäte. Den som har varit handledare för doktoranden får inte ingå i nämnden. Den genomsnittliga kompetensen däri skall uppgå till minst docentnivå.

En doktorsavhandling skall bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd. Någon motivering till beslutet godkänd skall ej anges i beviset eller i betygsnämndens protokoll. En ledamot i betygsnämnden som vill reservera sig mot majoritetens beslut kan i protokollet eller annan beslutshandling, dock ej i examensbeviset, låta anteckna avvikande mening. Vid betygssättningen skall hänsyn tas till innehållet i avhandlingen och till försvaret av avhandlingen.

Alla kurspoäng bör normalt vara avklarade innan disputation äger rum.

6.3 Licentiatseminarium

Licentiatuppsatsen skall försvaras muntligt vid offentligt seminarium. Den bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygssättningen skall hänsyn tas till innehållet i uppsatsen och till försvaret av den.

Betyget bestäms av en examiner, som utses av Språkvetenskapliga fakultetsnämnden.

Tid och plats för seminariet beslutas av prefekten.

7 Examen

Doktorsexamen i nordiska språk uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 240 högskolepoäng inom nordiska språk och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid en offentlig disputation försvarat en doktorsavhandling, som godkänts av betygsnämnden.

Licentiatexamen i nordiska språk uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng inom nordiska språk och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid ett seminarium försvarat en licentiatuppsats, som godkänts av examiner.

Examensbevis utfärdas av rektor efter ansökan till Examensenheten

8. Övriga anvisningar

Gällande författningsbestämmelser om forskarutbildning framgår av:

- Högskoleförordningen (HF) 5 kap (Anställning som doktorand m.m.), 6 kap (Utbildningen) och 7 kap (Tillträde till utbildningen).
- Riktlinjer för utbildning på forskarnivå vid Uppsala universitet (UFV 2009/1993).
- Antagningsordning och föreskrifter för betyg inom utbildning på forskarnivå vid Uppsala universitet (UFV 2012/2057).